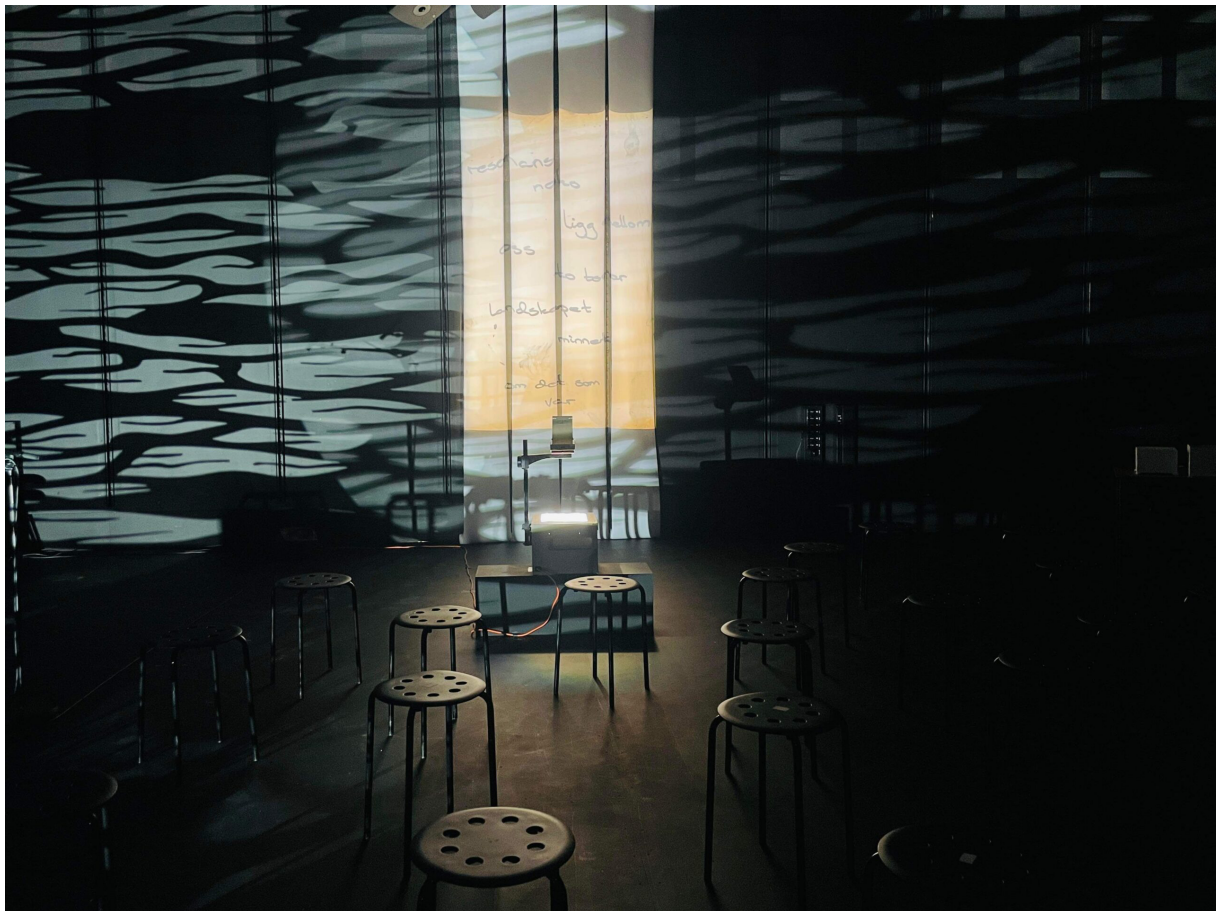

ARTSCENETRONDHEIM

Omfanget av en lyd

Kritikk, Eline Bjerkan 07.12.2023

***Som om eg har vore her før* er komponist Gyrid Nordal Kaldestads stipendiatprosjekt i kunstnerisk utviklingsarbeid ved NTNU. Lydverket byr på flere bemerkelsesverdige sanseinntrykk, men den konseptuelle rammen fremstår vag.**

Vandreforestillingen *Som om eg har vore her før* ble nylig fremført for første gang ved Rosendal Teater. Prosjektet markerer slutten på Kaldestads kunstneriske PhD ved Institutt for musikk på NTNU, hvor hun har jobbet med fenomenet minner, og da særlig knyttet opp mot lyd. I forestillingen bidrar åtte musikere, en dansekunstner og en lyskunstner.

Publikum føres inn i en stor sal hvor stoler er plassert i en klynge midt på gulvet. Musikerne sitter rundt publikum slik at musikken omkranser oss. Jeg ser ikke alle utøverne fra der hvor jeg sitter, men halvveis synlig gjennom stolene foran meg kan jeg skimte en person med gitar (Are Lothe Kolbeinsen) samt en annen som spiller hardingfele (Anne Hytta). Rett bak meg sitter fire perkusjonister fra gruppen Architek Percussion. På bordene fremfor dem er det plassert spesialdesignede, lydforsterkende bokser. Når utøverne beveger hendene sine på boksens overflate, skapes et lydbilde; lyden eser ut og skrumper inn. På to av veggene henger noen rader med det som ligner papirremser. På den ene projiseres håndskrevne ord, som et kort dagboknotat: «Resonans / noko / ligg mellom / oss / to tonar / landskapet / minnet / om det som var». På den andre veggen projiseres et digitalt, småpent strekmønster, som sant å si ligner en gammel Windows-skjermsparer.

Kaldestad sitter blant de andre musikerne. Hun leser opp en tekst om det å løpe sammen med brødrene sine på «barndommens mørke stier». Opplesningen akkompagneres av lyder som ligner knirking fra kram snø, den slepende lyden av noe tungt som dras langs en flate og lange, svale feledrag. Det er både skjerpende og pirrende å være omsluttet av det fortettede lydbildet på denne måten. Det synes imidlertid noe tilfeldig hva publikum får høre og i hvilken rekkefølge lydene kommer. Et unntak er når komposisjonen bygger seg opp med et crescendo som kulminerer i et drønn og utøverne beveger seg langs galleriet oppunder taket, mens de hamrer på hele stillaset med trommestikker. Det er nærmest hypnotiserende. Her kommer også lysprojeksjonen (Evelina Dembacke) til sin rett: Når lyden er på sitt mest intense, opplyses taket av flere oransje, rektangulære partier samtidig som krusninger av mørke skygger brer seg utover. Forestillingen består også av et danseinnslag (Siri Jøntvedt) som derimot virker påklistret. Jøntvedt beveger seg med flytende og langsomme bevegelser til musikken. Det å kroppsliggjøre musikken gjennom noe som minner om lyrisk dans syns jeg blir patosfylt, forutsigbart og tilfører ikke forestillingen noe særlig utover en ren visualisering av melodien.

*Gyrid Nordal Kaldestad, Som om eg har vore her før (ill.), Rosendal Teater.
F: Gyrid Nordal Kaldestad.*

Underveis i forestillingen beveger vi oss mellom to saler, via en dør. I det neste rommet sitter musikerne i en ring i sentrum, mens publikum er plassert på stoler langs veggene. Her blandes sang (Kaldestad og Jøntvedt) med lyder fra forskjellige instrumenter og gjenstander, blant annet en skive som det er festet en rekke nøkler på. Det er besnærende å lytte til klangen. De høye og raslende tonene liksom sildrer nedover ryggsøylen. Det får meg til å tenke på en Youtube-farsott med såkalte ASMR-videoer, som er laget i den hensikt å få lytterne til å kjenne en kribling i kroppen når de hører bestemte lyder. Det at lyd kan ha en slik direkte, sensorisk påvirkning er fascinerende i seg selv. Også i dette rommet leses det opp tekst, blant annet om lyder som sveiper gjennom fingertupper og hår. Her er det mer kontakt mellom ordene og musikken, på grunn det kroppslige fokuset i teksten og den sanselige lytteopplevelsen.

Etter at utøverne er ferdige, forlater vi salen via en bakdør og gjennom en gang som munner ut i foajeen, hvor vi får beskjed om at forestillingen er over. På gulvet i gangen er det plassert høyttalere som man kan fange opp lyder fra, noe som gir en dynamisk effekt. Jeg hadde likevel forventet at en lydvandring som sådan skulle bringe oss til mer spennende deler av teatret, for eksempel kjeller og loft – slik som i Edvine Larssens kunstneriske utviklingsarbeid *Situasjoner* fra 2017 ved Kunstakademiet i Trondheim. Der

ble publikum tatt med i alskens krinker og kroker inne på Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. Det hadde vært interessant å oppleve Kaldestads komposisjoner i mer mangfoldige og særegne romlige omgivelser i Rosendal-bygget.

Som om eg har vore her før er en givende lydopplevelse, men mangler en helhetlig innramming. I tillegg til temaene minner, landskap og rom, er ordene «tilstand», «stillstand» og «avstand» på hvert sitt vis nøkkelord, ifølge programteksten. Kanskje gaper tematikken over for mye, slik at konteksten i dette tilfellet blir noe vag. Dette med landskap og vandring virker i hvert fall uforløst. Heller enn å komme tett på erindringene det henvises til i Kaldestads tekst, lager jeg egne, fiktive minner når jeg forsøker å sette ord på lydene jeg hører. Flere ganger i løpet av skrivingen av denne teksten må jeg eksempelvis spørre meg selv: «Hva minner den klangen om?». Det er for så vidt en fin selvransakelse, men det gjør også at kontakten med selve verket blir løsere. Konseptuelt overlates jeg altså til min egen forestillingsverden, mens lydene er solide sanseopplevelser i seg selv.

Teksten er sampublisert med Scenekunst.no.

Artikkelbilde: Gyrid Nordal Kaldestad, Som om eg har vore her før, Rosendal Teater. F: Evelina Dembacke

Som om eg har vore her før
Gyrid Nordal Kaldestad
Rosendal Teater
02.12.2023